

Śp. Ks. Maciej Sieniatycki.

W dniu 11 lutego b. r. zmarł w Krakowie b. profesor i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego Ks. M. Sieniatycki, pozostawiając po sobie pamięć szlachetnego i wartościowego człowieka, wzorowego kapłana, wytrawnego profesora oraz rzetelnego pracownika naukowego na niwie teologicznej.

Ks. Sieniatycki pochodził z niezamożnej rodziny wiejskiej, z Miechowic Małych koło Tarnowa, gdzie przyszedł na świat 17 lutego 1869 r. Dla wybitnych zdolności oraz chęci do nauki posłano go na studia gimnazjalne do Tarnowa, które chlubnie ukończył, zdobywając duże zasoby wiedzy (m. in. doskonałą znajomość języka greckiego, co pozwoliło mu jeszcze jako schorowanemu starcowi czytywać sobie dla rozrywki ze zrozumieniem Iliadę, czy Odyseję Homera w oryginale). Odbywszy po maturze obowiązkową służbę wojskową, zapisał się na Wydział prawniczy Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po roku jednak przeniósł się na Wydział teologiczny Uniwersytetu J. K. we Lwowie, wstąpiwszy do lwowskiego Seminarium duchownego. Tu zwrócił na siebie, dzięki zaletom umysłu i charakteru, uwagę profesorów teologii oraz rektora Seminarium (ks. Puzyny, późniejszego biskupa krakowskiego), który wysłał go po skończeniu drugiego roku teologii na wyższe studia filozoficzno-teologiczne do Rzymu. Studia te odbywa Ks. Sieniatycki na Uniwersytecie „Gregorianum“ przez 5 lat (1883—1888), wieńcząc je doktoratem teologii. W międzyczasie otrzymuje święcenia kapłańskie (wr. 1895). Po powrocie do kraju pełni przez rok funkcje wikariusza przy parafii św. Antoniego we Lwowie, a następnie prefekta Seminarium duchownego i zarazem zastępcy katechety w szkole realnej. W r. 1901 zyskuje habilitację na Wydziale teologicznym Uniwersytetu lwowskiego w zakresie teologii dogmatycznej, a w rok później nominację na profesora nadzwyczajnego tegoż przedmiotu. Po czterech latach profesury nadzwyczajnej otrzymuje promocję na profesora zwyczajnego, po czym zostaje dziekanem Wydziału teologicznego na rok akad. 1907/8. Obok zadań profesorskich pełni przejściowo (w ciągu roku 1906) funkcje naczelnego redaktora „Gazety kościelnej“, organu duchowieństwa katolickiego w dawnej Galicji.

Przy końcu roku szk. 1908/9 przyjmuje zaproszenie do objęcia katedry teologii dogmatycznej na Uniwersytecie Jagiell. i przenosi się do

Krakowa. Przez 25 lat pełni tu obowiązki profesorskie, a w międzyczasie czterokrotnie funkcje dziekana Wydziału teol.; w roku zaś akad. 1918/19, pierwszym po odzyskaniu niepodległości, urząd rektora Uniwersytetu. Wkrótce potem mianuje go papież Benedykt XV swoim prałatem domowym. Z dniem 1 września 1934 r. przechodzi Ks. Sieniatycki w stan spoczynku, a w dwa lata później zyskuje nominację na profesora honorowego Jagiellońskiej Wszechnicy. Ostatnie kilkanaście lat życia były dla emerytowanego profesora okresem ciągłego borykania się z ciężką, przewlekłą chorobą.

Osobowość Ks. S. znamionował szereg wyraźnie rozwiniętych zalet, jak np. miłość prawdy, stałość i niewzruszoność przekonań, pogoda i hart ducha, prostota i pokora, szczerłość i życzliwość wobec ludzi, gorący patriotyzm, obowiązkowość i pracowitość.

Jako profesor cieszył się Ks. S. opinią wytrawnego wykładowcy i pedagoga. Wykłady jego, owiane duchem głębokiej wiary oraz szacunku dla bożego misterium, odznaczały się osobliwą jasnością i przystępnością. Ku wielkiemu zadowoleniu i niemałej korzyści słuchaczy wprowadził na miejsce łaciny, będącej tradycyjnie w użyciu przy nauce dogmatyki, język ojczysty, jako wykładowy.

Równolegle z sumienną i owočną pracą nauczycielską rozwijał Ks. S. przez długie lata swej profesury wydatną działalność naukową i piśmienniczą. Rezultatem tej działalności są liczne większe lub mniejsze rozprawy i studia głównie dogmatyczne wzgl. historyczno-dogmatyczne, ogłaszane już to osobno, już też w różnych czasopismach, jak w: „Przeglądzie Teologicznym“, „Przeglądzie Powszechnym“, „Ateneum Kapłańskim“, „Gazecie Kościelnej“ i in.; a również podręczniki dla studentów teologii oraz młodzieży szkół średnich. Prace te nie odznaczają się wprawdzie całkowitą oryginalnością treści czy formy ujmowania zagadnień; nie wnoszą też do teologii katolickiej nowych, wybitnie twórczych pierwiastków. Zawierają jednak treść wartościową, stanowiącą wyraz gruntownego przemyślenia i rozpracowania danych zagadnień, wzgl. też skrzętnych dociekań badawczych. Świadczą o dużej żywotności i dojrzałości umysłowej autora, o jego zdolnościach do głębszego wnikania w trudne nieraz i zawiłe kwestie i do niezwykle jasnego przedstawiania rzeczy.

Część prac Ks. S. posiada raczej spekulatywny charakter. Należą tu przede wszystkim: rozprawa habilitacyjna o istocie grzechu pierworodnego („De peccato originali“, Lwów 1900), dziełko o stosunku Opatrzności bożej do zła w świecie („Opatrzność Boska a zło na świecie“, Lwów 1902) oraz studia dotyczące zagadnienia istnienia Boga („Dowód kosmologiczny na istnienie Boga“, Lwów 1906; „Problem istnienia Boga“, Poznań 1923). W pracach tych podaje autor swoiście ujęte rezultaty dociekań i argumentacji wybitnych teologów katolickich, dotyczące danych kwestii, dodając od siebie szereg uzupełniających spostrzeżeń i na-

świateł. Również rozprawa pt. „Wniebowzięcie N. Marii P.“ (Lwów 1904) — ogłoszona w związku z rozwijającym się silnie na początku bieżącego stulecia w świecie katolickim tzw. ruchem asumpcjonistycznym oraz dyskusjami na temat zdadności nauki o W-ciu do dogmatyzacji — posiada raczej charakter spekulatywny, choć uwzględnia też obszerny materiał pozytywny. W dziełku tym opowiada się autor zdecydowanie po stronie zwolenników dogmatyzacji tezy o W-ciu, jako zawartej wirtualnie w źródłach objawienia i stanowiącej od wieków przedmiot codziennego, powszechnego nauczania kościelnego.

Większość jednak studiów szczegółowych Ks. S. znamionuje się raczej pozytywnym charakterem. Należą tu mianowicie rozprawy patrystyczne, historyczno-dogmatyczne, oraz studia krytyczne. Najpoważniejsze z nich dotyczą zagadnienia początku Kościoła i jego organizacji w świetle pism Ojców oraz innych najstarszych dokumentów („Początki hierarchii kościelnej“, Lwów 1912; „Nauka Ojców apostołskich o Kościele“; por. „Studia historyczno-dogmatyczne“, Lwów 1923, str. 45—66; „Hierarchia kościelna według św. Cypriana“, Włocławek 1935). W pracach tych stara się autor naświetlić na podstawie źródłowych dociekań, niektóre dyskutowane i kontrowersyjne między uczonymi protestanckimi i katolickimi kwestie eklezjologiczne. — Inne studia historyczno-dogmatyczne mają za przedmiot naukę Ojców dotyczącą pokuty kościelnej oraz szeregu innych spraw („Pokuta kościelna według Ojców zachodnich“; „Spory na Zachodzie o dyscyplinę pokutną“; por. „Studia hist.-dogm.“, str. 3—44 i 67—95; „Z pism Tertuliana: I. Świadectwo duszy ludzkiej o niektórych prawdach chrześcijańskich według Tertuliana, — II. Kryterium prawdy u Tertuliana“; por. „Przegląd Teolog.“ IV (1923), str. 195—208; „Dogmaty wiary św. Ignacego biskupa Antiocheńskiego na podstawie jego autentycznych listów“; por. Kronika Uniw. Jag. za rok szk. 1917/18, Kraków 1919, str. 39—53; „Św. Cyprian o wyznawcach i męczennikach“; „Św. Cyprian o śmierci i wobec śmierci“; por. „Ateneum Kapł.“, XVIII (1926), str. 154—165 i 231—237); „Kilka rysów z życia pierwszych chrześcijan tak, jak ono się przedstawia w pismach Ojców Apostołskich“; por. „Głos Narodu“, stycz. 1931 r.).

W związku z kampanią wszczętą przez pewne koła przeciwko wydziałom teologicznym na uniwersytetach, ogłosił Ks. S. krótką rozprawę pt. „Czy teologia jest umiejętnością?“ (Kraków 1911; odbitka artyk. z „Przeglądu Powsz.“), w której dowodzi naukowego charakteru teologii, wolności zasadniczej teologicznych badań oraz faktu postępu w naukach teologicznych. Temat „wolności badania i nauczania“ omawia też w kilku zeszytach „Gazety Kościelnej“ (r. XVIII/1910/nr 41—44). — Na marginesie znów żywych dyskusji o modernizmie, napisał szereg artykułów o początkach modernizmu i jego nauce w „Gazecie Kościelnej“ (które ukazały się następnie w osobnej odbitce, pt. „System modernistów“, Lwów 1916) oraz studium pt. „Modernizm w książce polskiej“ w „Prze-

„gładzie Powsz.“ (r. XXXIII (1916), t. 130, str. 69—78 i 209—223; t. 131, str. 40—56 i 279—294; t. 132, str. 73—82). — Podobnym charakterem, jak studium o systemie modernistów odznacza się też rozprawka, pt. „Główne zasady etyki Kanta a efyka chrześcijańska“ (por. „Przegląd Powsz.“ r. XXX (1913), t. 118, str. 309—326; t. 119, str. 54—65).

Wielką przysługę katolickiej młodzieży gimnazjalnej oraz studentom teologii i katolicyzmowi w Polsce w ogóle oddał Ks. S. przez swoje podręczniki. Już jako młody profesor wydał we Lwowie 2 podręczniki dogmatyki dla szkół średnich („Dogmatyka ogólna“, Lwów 1906 i „Dogmatyka szczegółowa“, Lwów 1908), które rozpowszechniły się szeroko w kilku szybko następujących po sobie wydaniach, przekształcone następnie w jedną całość pt. „Dogmatyka katolicka“. — Widząc zaś wielkie wzięcie, jakim cieszył się stale jego podręcznik dogmatyki, ogłosił następnie także podręcznik etyki dla szkół średnich („Etyka katolicka“, Kraków 1919), który również zyskał szerokie przyjęcie, tak, że trzeba było z biegiem czasu sporządzać coraz to nowe wydania.

O wiele poważniejszym, pionierskim w pewnej mierze dokonaniem były podręczniki uniwersyteckie: czterotomowy „Zarys dogmatyki katolickiej“ (Kraków 1928—31) oraz jednotomowa „Apologetyka czyli dogmatyka fundamentalna“ (Kraków 1932). Podręczniki te, pierwsze w języku polskim na tak dużą zakrojone skalę, stanowią dojrzały owoc i chlubne uwieńczenie wieloletniej pracy pedagogicznej i naukowej wytrawnego profesora. Zawierają one solidną doktrynę katolicką, gruntownie przez autora rozważoną oraz umiejętnie podaną, na wzór najlepszych tego rodzaju dzieł zagranicznych. Nic dziwnego, że rychło przyjęły się prawie we wszystkich polskich zakładach teologicznych, tak w kraju jak i za granicą (zwł. w Ameryce), i że po paru latach ujawniła się potrzeba dalszego wydania, której autor nie zdołał niestety całkowicie zaspokoić (ukazało się 2-gie wydanie tylko t. I (Kraków 1933) i II (Kraków 1934).

Oto kilka szczegółów dotyczących życia i działalności Ks. Sieniatyckiego, które każą zaliczyć go do grona zasłużonych teologów polskich, godnych trwałej pamięci.

Ks. E. Florkowski.